

Motion till riksdagen 2025/26:2783

av **Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V)**

Ett rättvist skattesystem

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut.....	2
1 Inledning.....	3
2 Enhetliga kapitalskatter	4
3 Egendomsskatter.....	6
4 Beskattning av fastigheter	6
5 Beskattning av förvärvsinkomster.....	7
6 Skattereduktion för fackföreningsavgiften.....	8
7 Rutavdraget.....	8
8 Grön rot	8
9 Rut- och rotavdraget utomlands	9
10 Miljöskatter.....	10
11 Oligopolskatt på bankernas övervinster	13
12 Slopa skatten på prostitution	13

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver en ny stor skattereform som ökar skatteintäkterna och stärker likformigheten i skattesystemet och rättvisan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med en reformerad kapitalinkomstbeskattning präglad av likformighet och rättvisa och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över egendomsskatterna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska tillsätta en utredning i syfte att utforma en fastighetsskatt och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skatteklyftan ska slutas för alla inkomster och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en ny skatt på 5 procentenheter bör införas på månadsinkomster över 65 000 kronor och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jobbskatteavdragen ska trappas av på inkomster över 50 000 kronor i månaden, för att vara helt utfasade på månadsinkomster över 100 000 kronor i månaden, och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en skattereduktion på 25 procent av fackföreningsavgifter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör avskaffa det s.k. rutavdraget och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör omvandla dagens rotavdrag till ett grönt rotavdrag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att avskaffa möjligheten att använda rot- och rutavdragen för tjänster utanför Sveriges gränser och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med ett färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna för en geografiskt anpassad vägskatt för personbilar och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en avståndsbaserad skatt för godstransporter på väg och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör presentera en handlingsplan för hur övriga klimatskadliga subventioner kan avvecklas i närtid och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en progressiv flygskatt och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag på en ny bekämpningsmedelsskatt differentierad utifrån bekämpningsmedlens olika miljö- och hälsorisker och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en bankskatt på 50 procent av bankernas övervinster och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen så att personer i prostitution inte tvingas att betala skatt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

1 Inledning

En politik för hållbar tillväxt, ökad jämlikhet och full sysselsättning behöver understödjas av en hög kvalitet i välfärdstjänster samt trygga och kostnadseffektiva försäkringssystem. Skatterna fyller i detta hänseende flera viktiga funktioner. De ska vara en stabil finansiering av offentliga investeringar, utbildning och en aktiv arbetsmarknads- och näringspolitik. Därtill bör de jämna ut inkomster, konsumtion och sparande mellan olika inkomstgrupper och vara styrande i klimat- och miljöpolitiken.

Det finns ett samband mellan ett relativt högt skatteuttag och hög sysselsättning. Skattefinansierad äldreomsorg, förskola och fritids gör det möjligt för flera att kombinera yrkes- och familjeliv.

Skatternas huvudsakliga uppgift är att finansiera välfärden och övriga delar av det offentliga åtagandet. För att skattesystemet ska uppfattas som legitimt är det viktigt att skattereglerna är generella, enkla och med breda skattebaser. Detta var också utgångspunkten för den stora skattereformen i början av 1990-talet. Denna resulterade i lägre skatter på arbete, skärpt beskattning av kapital och minskade möjligheter till skatteplanering. Sedan dess har det gjorts många avsteg från dessa principer. Skattesystemet har utvecklats till att bli ett sammelsurium av olika avdrag, reduktioner och nedsättningar av olika skatter. Skatterna har också sänkts kraftigt sedan skattereformen. Mellan 1990 och 2024 har skattekvoten sänkts från 49,8 procent av BNP till 41,1 procent, vilket motsvarar ca 560 miljarder kronor i mindre skatteinkomster varje år. Skattesänkningarna har satt press på de offentliga välfärdstjänsterna och ökat den ekonomiska ojämlikheten.

Sverige behöver en ny stor skattereform, som ökar skatteintäkterna och stärker likformigheten i skattesystemet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

2 Enhetliga kapitalskatter

En central tanke bakom 1990-talets skattereform var en förstärkt horisontell rättvisa, där lika inkomster skulle beskattas lika. Denna likformighetsprincip skulle så långt som möjligt tillämpas konsekvent. Genom reformen infördes en separat och proportionell beskattning av kapitalinkomster – räntor, utdelningar och reavinster – med en enhetlig skattesats på 30 procent. Sedan reformens genomförande har en rad undantag gjorts. Utdelning från fåmansbolag beskattas endast med 20 procent och utdelning från onoterade aktier med 25 procent.

Ett annat exempel är sparande inom ramen för investeringssparkonto (ISK). ISK är en sparform för privatpersoner som infördes i Sverige 2012. Skillnaden mellan konventionell beskattning av sparande och beskattning av sparande i ISK består i vad som ska tas upp och vad som får dras av. Konventionell beskattning innebär att utdelning och kapitalvinst tas upp till beskattning. Kapitalvinster får kvittas mot

kapitalförluster. Beskattningen av ISK sker i form av s.k. schablonbeskattning på kontots värde i stället för på den vinst man gör. Normalt sett är detta en mycket gynnsam beskattning. Skattesatsen på ISK bygger implicit på att värdet på innehaven i genomsnitt stiger med 1 procentenhet utöver avkastningen på riskfria statsobligationer. Den historiska avkastningen på börsen ligger betydligt högre än så, vilket innebär att över tid är ISK en mycket attraktiv sparform. I budgetpropositionen för 2025 genomförde regeringen ändringar som ytterligare gynnar sparandet inom ramen för ISK och kapitalförsäkring. Ändringarna innebär att en skattefri grundnivå på 300 000 kronor införs, vilket belastar statsbudgeten med 7 miljarder kronor per år. Ändringarna har en mycket dålig fördelningspolitisk profil, där 3,4 av reformens 7 miljarder går till de tre översta inkomstdecilerna.¹

Vidare finns de s.k. 3:12-reglerna som ger arbetande ägare i fåmansbolag betydligt lägre skatt på sina inkomster än vanliga löntagare. Det beror på att skatten på utdelning från dessa bolag endast är 20 procent. Området regleras av en lagstiftning för att förhindra att ägare av fåmansägda företag fritt ska kunna välja om de ska ta ut vinst som lågbeskattade kapitalinkomster eller högre beskattad lön – i form av ett gränobelopp för hur mycket delägare till fåmansbolag maximalt får ta ut i utdelning. Dessa regelverk blev dock väsentligt generösare efter en reform 2006, där skatten på utdelning sänktes från 30 procent till 20 procent, samtidigt som gränobeloppen för utdelningen höjdes.² Reformen syftade till att ”förbättra den skattemässiga behandlingen av riskfyllda investeringar”. Empiriska undersökningar visar dock att de ökade utdelningar som följde av förändringarna inte kan tolkas komma från ökade företagsvinster och mer entreprenörskap. De nya reglerna ledde heller inte till ökad sysselsättning (även om lönerna bland anställda ökade). Den huvudsakliga effekten har i stället blivit en omfattande inkomstomvandling bland höginkomsttagare samt ökade möjligheter till skatteplanering för de som tjänar mest. I budgetpropositionen för 2026 går regeringen vidare med ett förslag som gör inkomsterna via detta regelverk än mer skattemässigt gynnade. Vänsterpartiet avvisar förslaget och vill istället se en reformerad kapitalinkomstbeskattning, präglad av likformighet och rättvisa.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med en reformerad kapitalinkomstbeskattning, präglad av likformighet och rättvisa. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

¹ RUT, dnr 2024:504, egen beräkning.

² Reformen baserades på förslag i utredningen av Edin, Hansson, Lodin (2005). ”Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet”, Finansdepartementet. (2005).

3 Egendomsskatter

Sverige är ett av få OECD-länder som varken har en förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt eller en fastighetsskatt som är kopplad till bostadens (fulla) värde. För några år sedan studerade Konjunkturinstitutet, på SNS:s (Studieförbundet Näringsliv och Samhälle) uppdrag, de svenska skatterna i en internationell jämförelse.

Egendomsskatter utgörs, enligt OECD:s klassificering, av fastighetsskatter (och avgifter), förmögenhetsskatt, arvs- och gåvoskatt samt skatt på transaktioner av ägande (främst stämpelskatt). De svenska egendomsskatterna ligger klart under genomsnittet jämfört med såväl OECD som EU-15. Sveriges egendomsskatter motsvarar 1 procent av BNP, medan inkomsterna från egendomsbeskattningen inom OECD och EU-15 motsvarar ca 2 respektive 2,25 procent av BNP.

Arv är ett tydligt exempel på hur kapital påverkar en individs livschanser. Arvsflödena har dessutom ökat i betydelse i Sverige, framför allt under de senaste 25–30 åren. Sedan 1990-talets mitt har de mer än fördubblats. Som vi visade i avsnitt två har bristen på kapital- och egendomsskatter starkt bidragit till att Sverige i ett internationellt perspektiv har en extremt skev förmögenhetsfördelning.

Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över egendomsskatterna. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Beskattning av fastigheter

Avkastningen av att bo i egen villa eller bostadsrätt är en kapitalinkomst. Avkastningen består både i det löpande värdet av själva boendet³ och av det faktum att bostaden också kan stiga i värde. År 2007 avskaffades den gamla fastighetsskatten och ersattes med en kommunal fastighetsavgift.⁴ Den tas ut som en avgift på 0,75 procent av taxeringsvärdet, med ett tak på (inkomståret 2025) 10 074 kronor. Dagens fastighetsavgift har ingen synlig koppling till avkastning, övriga kapitalskatter eller ränteavdragen. Taket innebär att man betalar ”full” fastighetsavgift upp till ett taxeringsvärde på drygt 1,3 miljoner kronor. På taxeringsvärden därutöver betalas ingen avgift. Detta leder till att den genomsnittliga skatten blir lägre ju mer värdet på en fastighet överstiger 1,3 miljoner kronor. Fastighetsavgiften är därmed starkt regressiv.

³ Boendetjänsten kan jämföras med den hyra som betalas för boende i hyresbostad.

⁴ Den kommunal fastighetsavgiften har dock alla drag av en skatt.

Vänsterpartiet vill därför komplettera den kommunala fastighetsavgiften med en statlig fastighetsskatt. Hur denna ska utformas får en utredning titta på. Men några principer kan vi slå fast redan nu. Dagens begränsningsregel, som innebär att pensionärer inte ska behöva betala mer än 4 procent av sin inkomst i avgift, utökas till att omfatta alla inkomster. Vänsterpartiet har inte för avsikt att beskatta vanliga villaägare hårdare, det är de riktigt dyra villorna som borde beskattas hårdare. Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att utforma en fastighetsskatt i enlighet med vad som anförs ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Beskattning av förvärvsinkomster

Den svenska skattedebatten har präglats av ett tydligt fokus på att sänka skatten på arbetsinkomster. Beskattningen av arbetsinkomster innehåller i dag mer än tio olika former av skattereduktioner – däribland rutavdrag, rotavdrag och olika former av jobbskatteavdrag. Ingen av dem med tydligt påvisbara positiva effekter. Enbart jobbskatteavdraget innebär en skattereduktion med cirka 150 miljarder kronor per år.

En viktig skatteprincip bör vara att lika inkomster ska beskattas lika. Denna princip slogs sönder av den borgerliga regeringen i och med införandet av de olika jobbskatteavdragen. Detta eftersom jobbskatteavdragen endast omfattar arbetsinkomster. Detta innebär att den som är arbetslös och får 25 000 kronor i månaden från a-kassan betalar ca 1 900 kronor mer i skatt varje månad än den som har en arbetsinkomst på 25 000 kronor i månaden.⁵

Den föregående regeringen har sedan tidigare i praktiken slutit skatteklyftan för ålderspensionärer.

Vänsterpartiet föreslår att skatteklyftan sluts för alla inkomster, såsom sjuk- och rehabiliteringspenning, a-kassan, sjuk- och aktivitetsersättningen och föräldraförsäkringen. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Som en delfinansiering av de ökade försvarsanslagen föreslår Vänsterpartiet att en beredskapsskatt på 5 procentenheter införs på månadsinkomster över 65 000 kronor. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vi föreslår också att jobbskatteavdragen trappas av på inkomster över 50 000 kronor i månaden, för att vara helt utfasade på månadsinkomster över 100 000 kronor i månaden. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

⁵ RUT, dnr 2024:859.

6 Skattereduktion för fackföreningsavgiften

En skattereduktion för fackföreningsavgift sänker kostnaden för fackligt medlemskap och möjliggör för fler att gå med i facket, vilket kan leda till högre organisationsgrad och en högre facklig närvaro. Därmed kan den svenska arbetsmarknadsmodellen stärkas, som historiskt tjänat såväl löntagarkollektivet som samhällsekonomin väl. Vad som ovan anförs om att införa en skattereduktion på 25 procent av fackföreningsavgifter bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7 Rutavdraget

Avdragen för s.k. rut- och rottjänster är ytterligare exempel på skattereduktioner på inkomstskatteområdet. Skattereduktion för hushållsnära tjänster, det s.k. rutavdraget, innebär att den som köper hushållsnära tjänster kan göra avdrag från sin skatt för 50 procent av arbetskostnaden för ett antal tjänster utförda i en bostad. Vänsterpartiet har inget emot hushållsnära tjänster. Det vi vänder oss emot är att dessa ska skattesubventioneras. Riksrevisionen visar att 40 procent av det totala rutavdragsbeloppet 2017 gick till den tiondel av befolkningen som har de högsta inkomsterna.⁶ Det innebär i praktiken att låg- och medelinkomsttagare subventionerar höginkomsttagares städhjälp. Detta är inte bara orimligt och orättfärdigt, utan det är också ett slöseri med skattebetalarnas pengar. Vänsterpartiet föreslår därför att rutavdraget avskaffas. Detta beräknas stärka de offentliga finanserna med ca 8,3 miljarder kronor under 2026, vilket motsvarar den totala lönekostnaden för ca 14 000 undersköterskor inom äldreomsorgen.⁷

Regeringen bör avskaffa det s.k. rutavdraget. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

8 Grönt rot

Vänsterpartiet är emot rotavdraget i dess nuvarande utformning. Rotavdraget har en liknande fördelningsprofil som rutavdraget, vilket innebär att låg- och medelinkomsttagare subventionerar höginkomsttagares altanbyggen och

⁶ Riksrevisionen (2020), Rutavdraget – konsekvenser av reformen, RiR 2020:2.

⁷ Beräkningen baseras på SCB:s lönestrukturstatistik för 2024, genomsnittslöner för undersköterskor inom äldreomsorgen m.m. Lönekostnaderna har räknats upp med en faktor 1,5 för att inkludera arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar och avtalspensioner.

köksrenoveringar. Rotavdraget brukar motiveras med att det omvandlar svartarbete till vita skatteinkomster. Riksrevisionen har granskat om rotavdraget uppfyller sitt syfte. I rapporten ”Svart på vitt – rotavdragets kostnader och effekter” konstaterar författarna att rotavdraget ”inte skapar tillräckligt stora skatteintäkter genom minskat svartarbete och ökat arbetsutbud för att motivera statens kostnader”.

Gemensamma medel bör gå till sådant som har en samhällsnytta. Vänsterpartiet föreslår därför att dagens rotavdrag görs om till ett grönt rotavdrag. Det nya gröna rotavdraget ska beviljas till åtgärder som minskar energiförbrukningen i bostäder samt till att stimulera återanvändning av byggmaterial och användning av hållbara materialprodukter. På så vis kan ett grönt rotavdrag bidra till lägre energiförbrukning och en mer cirkulär ekonomi i bygg- och fastighetssektorn. Det gröna rotavdraget skapar incitament för privata fastighetsägare att renovera hållbart och klimatsmart. Kraven på tillåtna åtgärder ska kopplas till miljö- och klimatnytta, vilket gör avdraget relevant för hela samhället – inte bara för enskilda fastighetsägare. Det är omöjligt att veta hur många som skulle använda ett grönt rotavdrag och i vilken omfattning. I Vänsterpartiets budgetmotion (2025/26:2792) görs antagandet att nyttjandegraden uppgår till hälften av det nuvarande rotavdraget.

Regeringen bör omvandla dagens rotavdrag till ett grönt rotavdrag i enlighet med vad som anförs ovan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

9 Rut- och rotavdragen utomlands

Rot- och rutavdrag kan användas inom EU och EES av den som är bosatt och skattar i Sverige. Enligt Privata Affärer har det gått drygt 282 miljoner kronor till utlandet de senaste fem åren, framför allt till Spanien. Det innebär att avdragen inte fungerar som konjunkturåtgärd utan enbart blir en skattesubvention för den som har råd att ha semesterbostad utanför Sverige.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om att avskaffa möjligheten att använda rot- och rutavdragen för tjänster utanför Sveriges gränser. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10 Miljöskatter

Klimatkrisen är ett akut hot för människans framtida livsmöjligheter. Reformeringen av miljö- och klimatskatter bör ske inom ramen för en samlad och genomtänkt miljöpolitik. Sveriges territoriella klimatutsläpp är med ca 1/3 vardera koncentrerad till industrin och inrikes transporter. Det är således dessa två områden som behöver stå i centrum om Sverige ska klara av att nå sina klimatmål. För att klimat- och miljöpolitiken ska få ett brett folkligt stöd måste den också ha en god fördelningsprofil, som tar hänsyn till människors olika ekonomiska förmåga och alternativ för att ställa om.

I linje med januariavtalet genomförde den förra regeringen s.k. grön skatteväxling. Problemet är att det inte är möjligt att långsiktigt sänka skatten på en stabil skattebas (arbete) och ersätta detta med höjd skatt på en instabil skattebas (utsläpp) utan att försvaga skatteintäkterna. Skatter är antingen finansierande eller styrande – att kombinera två syften ger upphov till målkonflikter. Punktskatter ska användas för styrande ändamål. Dessa intäkter kan inte varaktigt växlas mot andra skatter, eftersom målet med punktskatterna är att skattebasen ska minska.

Vänsterpartiet ser behov av en genomgripande skattereform som utjämnar de ekonomiska och regionala klyftorna och främjar ett hållbart resursutnyttjande med låg miljö- och klimatpåverkan i enlighet med våra klimat- och miljömål.

I budgetpropositionen för 2025 genomförde regeringen en rad förändringar som försvårar miljö- och klimatarbetet. De slopade skattereduktionen för mikroproduktion av förnybar el och de gjorde det billigare att köpa husbilar med stora klimatutsläpp samtidigt som de gjorde det dyrare att installera solceller. Dessa förslag försämrar Sveriges möjligheter att nå nationella klimatmål samt sitt klimatåtagande gentemot EU till 2030.

Vänsterpartiet föreslår att dagens regelverk för reseavdragen ersätts med ett färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag. Till skillnad mot dagens system som gynnar bilresor i storstadsregioner, skulle ett färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag behandla alla reseslag neutralt och utjämna regionala skillnader. Ett avståndsbaserat och färdmedelsneutralt reseavdrag är ett effektivt styrmedel för att sänka växthusgasutsläppen vid arbetspendling. Ett sådant regelverk skulle också minska det utbredda fusk som finns i dagens system.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett färdmedelsneutralt och avståndsbaserat reseavdrag. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Klimatomställningen kommer att kräva stora investeringar i infrastruktur, förnybar energi, energieffektivisering och andra utsläppsminskande åtgärder. Principen om att förorenaren betalar för sin miljöpåverkan har länge varit och bör fortsatt vara ett riktmärke i den svenska miljö- och klimatpolitiken. Därför föreslår vi skärpt fordonsbeskattning på nyregistrerade bilar med stora koldioxidutsläpp (den s.k. malusbeskattningen).

Beskattning av drivmedel är ett viktigt verktyg för att minska transportsektorns klimatpåverkan. Men den är också ett exempel på ett trubbigt verktyg som inte gör skillnad på höginkomsttagare med god tillgång till kollektivtrafik och en låginkomsttagare i glesbygd utan tillgång till alternativ till bilen. Vänsterpartiet anser det angeläget att styrmedel utformas för att minska klyftor mellan stad och landsbygd och att det vid behov införs kompensatoriska åtgärder för att beakta rättviseperspektivet när exempelvis skatter ger negativa fördelningseffekter. För att möta en ökad elektrifiering av vägtrafiken med stärkt regional rättvisa anser vi det angeläget att arbetet med en reform av vägtrafikbeskattning redan nu inleds. En differentierad vägbeskattning ger förutsättningar för låg/slopad vägs katt på landsbygd där alternativ till bil saknas och hög vägs katt i storstäder med tillgång till kollektivtrafik.

Regeringen bör utreda förutsättningarna för en geografiskt anpassad vägs katt för personbilar. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Den tunga lastbilstrafiken betalar i dag inte för den påverkan den har genom sina externa kostnader för samhället i form av exempelvis miljö- och klimatpåverkan och slitage på vägarna. Vänsterpartiet har under lång tid förespråkat en avståndsbaserad skatt på tunga lastbilar som ska vara möjlig att differentiera. Förutom klimatnyttan med en sådan beskattning ser vi stora vinster med att svenska och utländska lastbilar skulle kunna beskattas på lika villkor och att myndigheter skulle ges bättre möjligheter, genom automatiserat avläsningsbart system, att upptäcka den illegala lastbilstrafiken. Även utredningen Godstransporter på väg – vissa frågeställningar kring ett nytt miljöstyrande system (SOU 2022:13) förordar ett avståndsbaserat system med geografisk differentiering för en mer rättvisande prissättning.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en avståndsbaserad skatt för godstransporter på väg. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vänsterpartiet anser att de klimatskadliga subventionerna bör fasas ut och avvecklas skyndsamt. Den tidigare regeringen har tidigare avvecklat några få av dessa

subventioner, och vi anser att det brådskar med ytterligare åtgärder för att Sverige inte ska tappa styrfart för att nå nollutsläpp. Vänsterpartiet anser därför att regeringen bör presentera en handlingsplan för hur övriga klimatskadliga subventioner kan avvecklas i närtid. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Resandet med flyget behöver kraftigt minska för att vi ska klara av våra klimatmål. Med Vänsterpartiets investeringspolitik för klimatet skulle behovet av inrikesflyg minska i betydande utsträckning. Men även utrikesflyget behöver minska i omfattning. Vänsterpartiet föreslår därför att flygskatten återinförs. På sikt vill vi se en progressiv flygbeskattning som innebär att resenärerna betalar mer skatt ju mer de flyger. Vid den första flygresan ska skatten vara tämligen låg för att sedan successivt höjas i takt med att flygresorna ökar i antal. Den progressiva flygskatten behöver tillgodose högt ställda krav på personlig integritet samt vara utformad på ett sätt som innebär att den effektivt tjänar sitt syfte att minska flygandet.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag om en progressiv flygskatt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Utöver den progressiva flygskatten anser Vänsterpartiet att lojalitetsprogrammen inom flygbranschen bör utredas. De medlemsförmåner som i dag existerar stimulerar till extensivt flygande och motverkar därmed klimatmålen. Huruvida lojalitetsprogram behöver regleras genom lagstiftning eller skatteåtgärder behöver utredas grundligt, men inriktningen för reformeringen bör vara att göra lojalitetsprogrammen obsoleta.

Vänsterpartiet anser att det är mycket angeläget att Sverige får en bättre beskattning av bekämpningsmedel då dagens beskattning har liten miljöeffekt. Danmark, Norge och Frankrike har en betydligt starkare lagstiftning där skatten ökar med medlets giftighet, vilket lett till att lantbrukare byter till mindre giftiga medel. Vänsterpartiet ser ett stort behov av att en differentierad beskattning av växtskyddsmedel införs i Sverige, som i likhet med den som finns i Danmark ökar med medlets giftighet. Intäkterna från skatten bör återföras till lantbruket för att utveckla hållbara växtskyddsmetoder.

Vänsterpartiet anser att regeringen bör återkomma med förslag på en ny bekämpningsmedelsskatt differentierad utifrån bekämpningsmedlens olika miljö- och hälsorisker. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

11 Oligopolskatt på bankernas övervinster

Bankerna har gjort rekordvinster de senaste åren. Den främsta anledningen till att de lyckats med detta är den bristande konkurrensen på bankmarknaden. Den svenska bankmarknaden är ett oligopol som domineras av de fyra storbankerna. Detta har resulterat i att de svenska bankerna under lång tid har tjänat mer än sina europeiska motsvarigheter. För att komma till rätta med detta har Vänsterpartiet föreslagit att använda statens bank (SBAB) för att sätta press på de övriga bankerna. Detta kan uppnås genom att SBAB:s avkastningskrav sänks från tio till fem procent, utöver statsobligationsräntan. Det är samma nivå som gällde fram till 2013.

Så länge det inte finns ett regelverk på plats som skapar en mer pressad konkurrens på bankmarknaden anser Vänsterpartiet att bankernas övervinster ska beskattas. Vänsterpartiet föreslår därför att en tillfällig bankskatt införs. Förslaget innebär att en skatt på 50 procent av bankernas övervinster införs under perioden 2026–2028, som kan förlängas om den bristande konkurrensen kvarstår. Med övervinster avses här den överskjutande vinst som ligger över ett genomsnitt av vinsterna 2018–2022.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om en bankskatt på 50 procent av bankernas övervinster. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12 Slopa skatten på prostitution

I Sverige är det sedan 1999 förbjudet att köpa sex, och en utvärdering av sexköpslagen har visat att lagen har varit ett viktigt verktyg för att begränsa prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige. Den har också bidragit till en tydlig attitydförändring. Sexköp är en del av det sexualiserade våldet mot kvinnor eftersom budskapet är att kvinnor är en handelsvara som män har rätt att köpa.

Men trots att sexköp är förbjudet kan den som betalas för sex tvingas att betala skatt, trots att den som säljer sex är i en utsatt position som inte sällan traumatiserar och ger livslånga hälsoproblem.

Skatteverket är den myndighet som förfogar över skatteinstrumentet. Regeringen bör ta fram riktlinjer för hur personer i prostitution inte ska behöva skatta för den ersättning som de får när de utsätts för sexualiserat våld (sexköp). Om en förändring av skattelagstiftningen är nödvändig bör den göras.

Regeringen bör återkomma med förslag till riksdagen för att personer i prostitution inte ska tvingas att betala skatt. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Ilona Szatmári Waldau (V)

Ida Gabrielsson (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Birger Lahti (V)

Kajsa Fredholm (V)

Malin Östh (V)